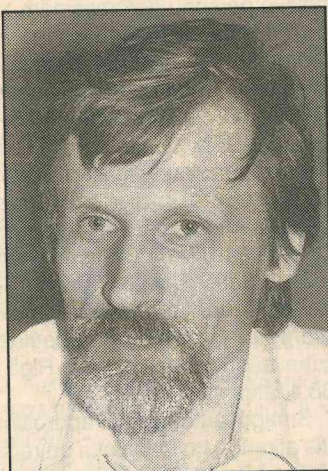

Raida Līvānu televīzija...

♦ 1992. gadā Ziemassvētku priekšvakarā pirmo reizi tika ieslēgts TV raidītājs Līvānos, un pilsētā sāka translēt satelīttelevīzijas programmas, bet jau 1993. gada vasarā tika sagatavotas pirmās reportāžas par svarīgiem notikumiem. No 1994. gada janvāra pilsētas televīzija sāka veidot regulārus oriģinālrādījumus, sākumā ierakstā, drīz vien no studijas skatītājus uzrunāja diktors. Pilnveidojot tehnisko bāzi, radās iespēja organizēt tiešās pārraides no dažādām pilsētas vietām (no kultūras nama, kinoteātra «Atpūta»). 1996. gada aprīlī Līvānu TV sāka televīzijas programmu retranslāciju Jēkabpils rajonā. Diemžēl, — visu cerīgi sāko ideju īstenošana atduras pret problēmām, galvenokārt finansiālām, kas jau labu laiku traucē normālu televīzijas darbību. Līvānu TV skatītāji pilsētā un apkaimē tās izjūt vien tik daudz, ka ceturtdienas vakaros skatāmie televīzijas kolektīva veidotie oriģinālrādījumi redzami aizvien retāk. Pagaidām Līvānu TV nodrošina Krievijas sabiedriskās TV (KST) un Neatkarīgās TV (NTV) programmu translāciju, bet situācija mainās arī šajā ziņā.

Sarunā ar BO SIA «Līvānu TV» direktoru Jāzepu Brenci vairākkārt izskanēja doma, ka reģionālo un lokālo TV darbībai traucē ne vien finansiālas problēmas, bet arī uz šo televīziju darbību attiecināmā ļoti sarežģītā likumdošana.

BO SIA «Līvānu TV» televīzijas komanda: 1. rindā no kreisās — direktors Irina Kulitāne un Inese Magdaļenoka, 2. rindā no kreisās — operators Jānis Magdaļenoks, jauniesu raidījuma vadītāja Ieva Dātava un skaņu operators Ilgvars Upiitis. Foto — A.Kursīts

— Lai uzstādītu TV raidītāju Līvānos, — kādas atļaujas bija nepieciešamas un kādi noteikumi bija šī raidītāja uzstādīšanai?

— Sākumā strādājām bez atļaujām, jo ātrāk gribējām ideju par pilsētas TV īstenošanu praksē. 1993. gada 14. oktobrī Latvijas Radio un TV padome pieņēma lēmumu piešķirt raidītaiku IU «Trading Express» Līvānos TV programmas «Līvānu TV» pārraidei. Uz šī lēmuma pamata 1994. gada 6. janvārī Tieslietu ministrijas Informācijas lietu departaments izsniedza masu informācijas līdzekļu reģistrācijas apliecību. Pamatojoties uz to, Satiksmes ministrijas Valsts elektrosakaru inspekcija piešķīra frekvenci (kanālu) un 1995. gada 19. janvārī Latvijas Radio un TV padome izsniedza raidīšanas tiesību atļauju, kuru, kopā ar līgumu un pielikumiem, «greznoja» toreizējā padomes priekšsēdētāja Z.Škujina 4 paraksti un zīmogi.

Kad tika pieņemts jaunais Radio un TV likums, un, kad 1995. gada 8. septembrī tagad jau Nacionālās Radio un TV padomes priekšsēdētāja krēslā sēdās O. Rubenis, oktobrī saņēmām paziņojumu par raidorganizācijas pāreģistrāciju 30 dienu laikā, iesniedzot šādus dokumentus: Nacionālajai Radio un TV padomei adresētu pieteikumu, uzņēmuma reģistrācijas apliecības un statūtu norakstu, masu informācijas līdzekļu reģistrācijas apliecības norakstu, raidīšanas atļaujas kopiju un vēl 10 dokumentus, kas minēti Radio un TV likuma 11. panta 5. daļā. Raidorganizācijas pāreģistrācija bija viens no iemesliem, kāpēc Līvānu TV, kas 1992. gadā tika dibināta pie IU «Trading Express», formāli pārtrauca darbu, lai 1995. gada novembrī izveidotu BO SIA «Līvānu TV».

Pēc tam Nacionālā Radio un TV padome izdeva mums pagaidu apraides (programmu veidošana un izplatīšana publiskai uztveršanai) atļauju, izmantojamu no 1996. gada 15. aprīļa līdz 1. maijam. Tad atļaujas darbības termiņu pagarināja līdz 16. jūnijam. Bet, lai kā no 10. līdz 14. jūnijam, mūsu raidorganizācijai jāizņem apraides atļauja (licence) turpmākajiem 7 gadiem, atkal iesniedzot virkni dokumentu.

Šis process ir nenormāls, — līdzko mainās padomes sastāvs un vadība, visi dokumenti jāpārreģistrē, un par visu jāmaksā.

Pamatojoties uz BO SIA «Līvānu TV» pašreizējo sliktu finansiālo situāciju, griežamies Elektrosakaru inspekcijā ar lūgumu samazināt frekvenču spektra uzraudzības un radioiekārtu reģistrācijas maksājumus (raidītājam līdz 100 W — frekvenču spektra uzraudzības maksājums gadā Ls 400 + 18% PVN; releju līnijas reģistrācijas maksājums Līvānu TV — Ls 413). Šie maksājumi 1996. gadā Līvānu TV tika samazināti par 40%, kā būs nākamgad, nav zināms.

— Kā un kāpēc mainījās Līvānu TV statuss, un, līdz ar to, finansējums? Kādā veidā tika aprēķināta iemaksa no iedzīvotājiem, lai segtu nepieciešamās TV izmaksas?

— TV tapšanas brīdī 1991. gada beigās vienlaicīgi bija divi finansējumi. Ar toreizējās pilsētas valdes lēmumu pilsētas TV izveidošanai tika iedalīti ap 70 000 rubļu un ie-

gādāts satelīttveršanas komplekts. Raidītāju apņēmās iegādāties A.Vilcāns, bet tas netika izdarīts. Toreiz man bija iespēja nopirkt raidītāju par IU «Trading Express» līdzekļiem, tāpēc pilsētas valde arī satelīttveršanas komplektu nodeva mūsu rīcībā, un tā TV sāka savu darbību.

Ar laiku radās problēmas Līvānu TV atrasties IU «Trading Express» (tirdzniecības uzņēmums) sastāvā, jo tirdzniecības un radošas darbības uzņēmumiem bija dažādas nodokļu politikas un grāmatvedības uzskaites. TV aizgāja pārāk daudz līdzekļu, kuri daudreiz tika ņemti no IU veikala kases. Līdzko tika izveidota BO SIA «Līvānu TV», uzreiz bija skaidrs, ka TV uzturēšana maksā pārāk daudz, un, ja naudas nav, nav no kā arī paņemt.

Raidorganizācijas pāreģistrācija bija otrs iemesls BO SIA «Līvānu TV» izveidei. Trešais — pagājušajā gadā radās iespēja saņemt finansējumu televīzijai PHARE programmas ietvaros. Pie šī projekta strādāja ASV Miera korpusa konsultante Dž.Darlinga. 1996. gada februārī vajadzēja saņemt atbildi, bet tās nav joprojām.

Neviena privātā raidorganizācija par programmu translāciju nevar iekasēt nodevu no iedzīvotājiem, to var darīt tikai pašvaldība. Tā Līvānu pilsētas dome 1995. gada 1. pusē pieņēma lēmumu par informācijas nodevas iekasēšanu. Savukārt BO SIA «Līvānu TV» slēdza līgumu ar domi par informatīvu pakalpojumu sniegšanu pašvaldībai, par ko dome apņēmās pārskaitīt TV fiksētu summu. Finansiāli laiks no 1995. gada 2. pusē līdz 1996. gada 1. aprīlim bija vislabākais, regulārus maksājumus veica ap 60% iedzīvotāju. Pēc šīs nodevas atcelšanas domei vairs nav līdzekļu mūsu sniegto informācijas pakalpojumu apmaksai, kaut gan savas saistības mēs esam izpildījuši. Dome par šiem pakalpojumiem mums vēl zināmu summu ir parādā.

— Kādas finansiālas saistības BO SIA «Līvānu TV» ir ar SIA «Scintilla» (bij. SIA «Simenss»), kas ierīko un apkalpo kabeļtelevīzijas tīklu Līvānos?

— Trijās vietās pilsētā stāv TV antenas, kas uztver mūsu signālu un ar zināmu ierīču palīdzību ievada kabeļtelevīzijas tīklā. Saskaņā ar līgumu, BO SIA «Līvānu TV» ir piešķūrusi SIA «Scintilla» tiesības translēt Līvānu TV programmu kabeļtelevīzijas tīklā, par to mēs no viņiem iekasējam ap Ls 200 mēnesī. Vēl ap Ls 100 katru mēnesi saņemam par reklāmu un sludinājumu raidīšanu (sludinājums līdz 25 vārdiem — Ls 2, domes un uzņēmumu sludinājumi bezmaksas, atlaides sludinājumiem, kas nodoti uz ilgāku laiku), tādējādi mūsu gada budžets ir ap Ls 4000. Salīdzinājumam, — kultūras nama foajē remontam iedalīti Ls 7200, pilsētas bibliotēkai grāmatu iegādei šogad budžetā plānoti Ls 4000.

— Cik un kur TV ieguldījusi līdzekļus pa šiem gadiem?

— Pirmkārt, domes īpašums, ko TV izmanto joprojām, ir ap Ls 300 vērtībā. TV līdzekļi regulāri tiek tērēti dažādiem maksājumiem Nacionālajai Radio un TV padomei un Elektrosakaru inspekcijai, nodokļiem, ap-

kurei un elektroenerģijai, transporta izdevumiem, darbinieku honorāriem. Maksimāli dārga ir aparatūras iegāde, līdzekļus paņem arī ēkas remontu un raidītāju profilakse. Nepieciešamas lietas esam nesuši pat no mājām, — importa televizors ir mans, apgaismošanas ierīces — Jāņa Magdaļenoka (firma «Minox») īpašums, divus gadus lietojām no biokīmiskās rūpnīcas nomātu kameru. Katrā ziņā, — Līvānu TV aparatūra ir pietiekoši vecmodīga, lai ar to būtu pietiekoši grūti strādāt. Jau tas, ka studijā ir tikai viena kamera, ir slikti, jo jebkurā brīdī tā var iziet no ierindas, arī skatītājiem nav interesanti vērot tikai vienu rakursu.

— Kā šo gadu laikā mainījušās raidītāju tehniskās iespējas, kas ir darīts, lai palielinātu raidītāja darbības attālumu?

— Pirmais raidītājs strādāja 11. kanālā, tā jauda 2 W, darbības rādiuss 5 km. 1994. gadā tika uzstādīts jauns 100 W raidītājs, kurš darbojas 12. kanālā ap 20 km rādiusā.

1994. gada rudenī ar domes akceptu TV izstādīja torni. Pašu konstrukciju izdevās nopirkt par lētu naudu, dārgāk izmaksāja uzstādīšana, ko veica paši TV darbinieki.

Pašreiz notiek pārrunās ar Latvijas valsts Radio un TV centru (LVRTC) par raidītāja un antenu uzstādīšanu Līvānu releju bāzes stacijā (Siguldas un Dzirnauvu ielas stūrī). Šai gadījumā antenu izvietojuma augstums palielinātos no 35 m līdz 55 m, kas dotu iespēju palielināt raidītāja darbības rādiusu. Problēma ir finansēs, — antenas izmaksa Krievijas rūpnīcā — Ls 2000, kabeļu izmaksa ap Ls 400, nav zināmas arī nomas maksas LVRTC.

— Līvānu TV šī gada aprīlī sākusi retranslāciju Jēkabpilī. Kā šī retranslācija tiek nodrošināta, kā notiek retranslācijas atļauju saskaņošana?

— Mūsu raidījumus Jēkabpils rajonā skatījās jau tad, kad vēl nedarbojās Jēkabpils retranslators. Tagad Jēkabpilī uzstādīts 11. kanāla 2 W raidītājs (tas pats, kas Līvānos sākumā), signāla padošana notiek pa releju līniju, pa tā saucamo dienesta kanālu, signāls ar noteiktu frekvenci tiek padots šaurā kūlī vienā virzienā.

Pagaidām neviens nevar pateikt, kādas atļaujas retranslācijai vajadzīgas. Esmu griezies Nacionālajā Radio un TV padomē, bet viņiem savas problēmas risināmas un manu iesniegumu nav laika paskatīties. Ir notikušas 2 padomes sēdes. Pirmajā sēdē viņi šo jautājumu skatīja, bet tā kā Latvijā nav tāda precedenta, ka privātā TV izplata savu programmu ar retranslators palīdzību, padomei nav skaidrs arī, kāds statuss mūsu TV līdz ar to piešķirams, tad padome šo jautājumu atlika. 2. sēde notika 16. maijā, mūsu jautājums netika skats, bet laiks iet. Elektrosakaru inspekcija mums sola piemērot soda sankcijas, ir jau sastādīts akts.

Radio un TV likumā ir daudzi panti, kas noderīgi tikai Rigai, jo tur vienā kanālā darbojas vairākas TV kompānijas. Jaunas TV kompānijas dibināšanas gadījumā likums paredz izsludināt konkursu, neatkarīgi no tā, vai ir otrs pretendents uz frekvences izmantošanu. Tā kā padome nav tikusi skaidrībā, vai mūsu gadījumā ir jāizsludina konkurss vai nē, tad mēs dzīvojam un gaidām.

— Kādas iespējas ir turpmāk translēt Līvānu TV kanālā Krievijas sabiedriskās TV (KST) un Neatkarīgās TV (NTV) programmas?

— KST programmu raidīšanu nodrošina «BIK TV» Rēzeknē. Pašreiz risinām sarunas ar NTV Baltijas biroja vadītāju Dmitriju Novikovu par iespējām šo programmu arī turpmāk translēt Līvānu TV kanālā, bet skaidrības pagaidām nav. Bez tam, — tuvākajā laikā var tikt pārtraukta programmas NTV translācija caur satelītu «GALS», otrs pava-

donis «Horizonts», kas translē šo programmu, orbitā ir ļoti nepastāvīgs, arī signāla līmenis ir zems, līdz ar to attēls būs sliktā kvalitātē, un mēs nevarēsim nodrošināt programmas translāciju pilnā apmērā. Signāls no Krievijas pienāk ar traucējumiem, dažreiz ar pārtraukumiem, un tas nav atkarīgs no Līvānu TV, — programma tiek pārraidīta eksperimentāli bez garantijas.

Ar Ls 300 mēnesī mēs nevaram normāli darboties. Lai pārraides nodrošinātu, ir divi varianti, — varbūt mainīsies valdības politika, un izdosies atgriezties pie vietējām nodevām, 2. variants — kodēt signālu, ir sliktāks priekš iedzīvotājiem. Ne visi spēs iegādāties koderi, kas maksā ap Ls 10, arī abonēšanas maksa tad būs vismaz Ls 1 mēnesī. Tad būs mazāk maksātāju, bet viņi maksās regulāri. Visoptimālākais variants, kad maksā maz, bet visi.

— Kā nokomplektējies TV darbinieku kolektīvs?

— No pirmās dienas strādā Inese un Jānis Magdaļenoki, Ilgvars Upiitis un es. TV darbojas Irina Kulitāne, Ieva Dātava. Kādu laiku strādāja Rita Kašs, Ilze Ārsmeniece un Irēna Seladina.

Raidījuma laikā pie režisora pulsts sēžu es, materiāls top kolektīvi, intereses mums dažādas, tāpēc rodas arī domstarpības. Tiesie raidījumi prasa lielu precizitāti un rūpīgu sagatavošanu. Komandai jāstrādā kā vienotam mehānismam. Iepriekš viss tiek aprakstīts raidījuma plānā, un mazākās atkāpes no tā var novest raidījumu strupceļā. Raidījumu kvalitāte zaudē, jo mums nav režisora ar attiecīgu izglītību un pieredzi, jo nav arī finansējuma.

Tikai lai samontētu ap 10 min. materiālu, tiek patērētas aptuveni 10 stundas. Mūsu kompjuterarhīvā glabājas vairāk kā 1000 filmēto sižetu, montēto materiālu u.c. ierakstu, kas tapuši TV darbības laikā.

Darbinieki saņem honorārus pēc nostrādātā laika un ieguldītā darba, un jebkurā brīdī viņi var pateikt, ka vairs nestrādās. Tas, ka TV bija otrā darbavieta, jau ir izsmelts. Te ir jāstrādā no rīta līdz vakaram, lai to izdarītu jāatrod finansiālie līdzekļi.

— Līvānu TV autoritātes, kritiķi un raidījumu stils turpmāk?

— Man autoritāte ir programma «Itogi», perspektīvā gribētos kaut ko līdzīgu sasnāgt, — kad programmu veido un vada viens cilvēks.

Kritiku un ierosinājumus mēs dzirdētu labprāt, pagaidām to ir ļoti maz. Ja nav profesionālu kritiķu, tas nenozīmē, ka es nezinu, kas nav pareizi. Mani neapmierina, ka mūsu programmās un ziņās lielāko daļu sastāda kultūras tematika. Jārada kas nopietnāks.

Ja atrastos līdzekļi, turpmāk katru vakaru varētu rādīt arī filmas. Pašreiz lētākā filma izplatītāja ir SIA «Dagmāra» Rīgā, dārgākā SIA «Baltcom». Maksā arī ceļš un laiks, jo filmas jāpārskata un kādam vakaros jāredz.

Nacionālā Radio un TV padome pašreiz pārāk nestimulē lokālo un reģionālo TV attīstību. Atsevišķi panti Radio un TV likumā arī norāda uz to. Piemēram, 8. panta 2. punkts, kas aizliedz saslēgt tiklos reģionālos vai vietējos elektroniskos sabiedrības saziņas līdzekļus utml.

Mūsu mērķi un ieceres var būt dažādas, bet kādā brīdī tās var apturēt, piemēram, nedot apraides atļaujas, neslēgt līgumus, ja jau tāda salīdzinoši spēcīga kompānija ir «TV 3», kur ieguldīti lieli līdzekļi, bija spiesta pārtraukt darbu, tad var pienākt diena, kad darbs būs jāpārtrauc arī visām lokālajām un reģionālajām TV. Varbūt cits manā vietā šo lietu jau būtu metis pie malas, bet es vēl ceru atgriezties vismaz pie tā apjoma, kas bija līdz šim.

Daina Kursīte